

Episoder fra Mors~Degnen

Poul Henrichsens Liv

Af H. A. RIIS OLESEN

MAN kan ikke læse "Thisted Amts Avis" i 1830erne og 40erne uden at lægge Mærke til, at Skolelærer Poul Henrichsen¹), Flade, ofte deltager i Tidens brændende Spørgsmaal og tilmed med en hvas Pen. Det kan vel derfor være af Interesse for mange at høre lidt nærmere om denne ejendommelige Mand, som i en Aarrække spillede en vis Rolle - omend dilettantisk - heroppe paa disse Kanter. Selvfølgelig var hans Indlæg fremsprunget af en Slags "Skrivekløe", men de sætter altid Problemerne op i et skarpt Lys, saa man forstaar de Brydninger Datiden var ude for.

Poul Henrichsens Barndom var ikke særlig lys. Han blev født i Hvidbjerg paa Mors i 1799 - i den strenge Vintertid. Faderen havde et lille Hus og var en Tid Omgangslærer. Moderen døde allerede, da Poul var 3 Aar, og da Faderen giftede sig igen, begyndte en tung Tid for Drengen, idet Stedmoderen tugtede ham haardt og skræmte ham med baade Gud, Djævel og Helvede. Han siger selv: Hvorledes skulde jeg elske et Væsen, der vilde styrte mig i Helvedes evige Pine, fordi jeg af Uagtsomhed slog en Rude itu eller væltede en Potte. Ofte tog Stedmoderen en gammel Sabel for at slaa ham, men Poul saa stift paa hende og sagde: Vil I ofre mig, lige som Abraham, saa kommer I til at tage vor Kat, thi vi har jo ingen Vædder! Det er denne karakteristiske Slagfærdighed, der kommer til at præge hele hans Liv. Hans Beslutning var taget - han vilde ikke taale dette Tyranni, og saa løb han hjemmefra i 12 Aars Alderen til noget Familie i Elsø. Mærkeligt nok tillod Hjemmet, at han forblev i Plejehjemmet, hvor han havde gode Dage. Plejefaderen, Anders Pedersen Hald, var Sognefoged, saa i dette Hjem oplevede han adskilligt interessant.

En Tid efter kom han til Pastor Boserup i Nykøbing for at læse og fortsatte senere hos Provst Schade samme Sted. Hans Plejefader havde ikke stor Interesse for hans Læsning - han havde mere Interesse for Stude, siger Henrichsen lidt ringeagtende. Hans Reflexioner er altid bidende - noget, der i Aarenes Løb i adskillige Tilfælde udviklede sig til Spot, naar han følte, at Uretten og Uægtheden blev sat i Højsædet. Men Gang paa Gang sporer man i hans Livserindringer, at han mente det ærligt, og han er ikke den, der forherliger sig selv.

Efter Konfirmationen kom han til Proprietær Gjedde paa Glomstrup, hvor Poul Henrichsen blev Skriver og Regnskabsfører. Her var han i 5 Aar, og blev efterhaanden betroet adskillige Ting vedrørende Godssets Forvaltning. Men i denne Tid forekom en Episode, som viser, hvorledes Stillingen som Godsforvalter var steget ham til Hovedet. Han var blevet forelsket i en Bondepige, men gik i sine Hovmodstanker og indbildte sig, at det egentlig var for simpelt et Parti for ham. Selv fortæller han, at han haardt og brutalt fortalte hende, omhans Beslutning at

afbryde Forbindelsen, og hun tog det saa nær, at hun kun levede faa Aar efter. Senere indsaa han sine Fejl, men da var det forsent -.

Et Par Aar efter blev han forlovet med Anne Margrethe Leerhøj, en Datter af Købm. Leerhøj i Thisted. Hun havde i 3 Aar bestyret Husvæsenet paa Glomstrup, og hun blev senere Henrichsen en trofast og dygtig Hustru. Hun var Enke efter Brændevinsbrænder Tøger Jensen Larsen (død 1816). Det gjaldt nu om at sikre Fremtiden, og derfor købte han for sammensparede Penge en Ejendom i Øsløs af Stedets Sognepræst, Pastor Türck. Henrichsen siger, han blev snydt, da Jorden var elendig, men megen praktisk Sans havde Henrichsen nu heller ikke, saa Aarene som Gaardejer blev strenge Aar med Fattigdom og Slid. Poul Henrichsen og Anne Margr. Leerhøj var blevet gift d. 29. Marts 1822. De 6 Aar som Landbruger fortæller om Misvækstaar, Vejtrældom, Udpantninger og Auktioner, saa der er ikke mange lyse Minder fra den Periode. I 1826 forstod Henrichsen, at alt Haab om at kæmpe sig igennem var ude, og da slog det ned i ham, at han vilde være Lærer. Han fik antaget en Bestyrer paa Gaarden og drog til Snedsted. Det var dog paa et hængende Haar nær, at han efter faa Dages Forløb havde forladt Seminariet, fordi hans Værelse hver Aften var belejret af Seminarister, som vilde se "Giraffen". Man kan ikke tænke sig, at han stiltiende har fundet sig i dette. Nok om det. Han vilde rejse, men da dette kom Forstanderen, Pastor Bentzon²), for Øre, blev han kaldt ind og foreholdt dette, at han ogsaa selv kunde være Skyld i Plagerierne ved sin frastødende Maade at optræde paa. Henrichsen indsaa det rigtige i dette, og han blev. Han fik efterhaanden en saadan Hengivenhed for Pastor Bentzon, saa han ved alle Lejligheder roste ham for hans Dygtighed, og i 1838, da Poul Henrichsen var blevet Lærer i Flade, optraadte han i "Thisted Amtsavis" som en varm Forsvarer for Bentzon, der havde været ude for et skarpt Angreb.

Seminarieundervisningen var under al Kritik, fordi Kancelliet ikke mente, Seminaristerne behøvede ret megen Viden. I 1828 dimitteredes Poul Henrichsen fra Seminariet med meget fine Karakterer. Der var to Lærere ved Seminariet; Georg Pfaff og Peder Algreen, ansat 1826. Førstnævnte virkede ved Seminariet til 1848, da dette forflyttedes til Ranum. Algreen blev afskediget 1838, tog senere teologisk Embedseksamen og blev Præst. Han og Poul Henrichsen mødtes senere paa Mors, hvor P. H. angreb ham voldsomt for hans Deltagelse i kristelige Forsamlinger.

Poul Henrichsens første Embede var i Vendsyssel ved Grønheden Skole i Nærheden af Sæby. Der var blevet fortalt ham, at Grønheden Skole var en smuk Bopæl, havde en stor Have samt 20 Tdr. Land., men det viste sig

¹ Poul Henrichsen har udgivet sin Livsskildring: Min Vandring gennen Livet (1865), hvorfra en Del Oplysninger er taget.

² Det var Pastor Bentzon, der i 1812 havde oprettet Snedsted Seminarium et af de saakaldte Præstegaards-Seminarier.

at være Bluf. Lejligheden bestaar kun af 2 smaa Stuer og et meget lille Køkken; de 20 Tdr. Land er komplet udyrket. I de 6 Aar, han var Landmand, havde han tabt 1600 Rd., og her ved Grønheden Skole mistede han 300 Rd., som udgjorde Restbeholdningen af den lille Kapital, han og hans Kone havde samlet. Poul Henrichsen siger spøgende, at det var af den Slags Skoler, som det hed i Corsaren, hvortil det var farligt at sende sine Børn, da Læreren af Sult let kunde fristes til at æde dem! I øvrigt havde Poul Henrichsen og hans Kone samt deres 4 Børn en herlig Tid deroppe paa Grund af Naturskønheden, der omgav dem og de gæve Vendelboer, som han lærte at holde af.

Stedets Præst, Dr. phil. Johan H. Weise, var en godmodig Mand, ”der gerne vilde lade Mennesker leve, som de vilde efter Døden, naar bare han maatte faa Lov til at leve som han vilde før Døden”. Han besøgte kun Skolen ved Eksamen, for som han sagde: Er en Lærer doven, hjælper ingen Skolebesøg, er han det ikke, saa er det til ingen Nytte og røber kun Mis tillid. Hans Prædikener fremmede Søvn hos Kirkegængerne, saa ”Prikkefogden” fra Chr. d. IV.s Tid kunde have faaet nok at bestille. Naar det blev for slemt, raabte han: Er I kommen her for at sove, I Sovetryner, saa kunde I ligesaa godt have blevet hjemme -! I sin Fritid syslede Poul Henrichsen med sit Yndlingsstudium: Astronomi, og her fik han stor Hjælp hos Pastor Henneberg i Aalborg. Han konstruerede selv en Del Apparater til Maaling af Stjerner og fik derved en Himmelglobus.

I 1833 søgte og fik Poul Henrichsen Lærerembedet i Flade paa Mors. Ved Ankomsten hertil henvendte han sig først til Stedets Sognepræst, Pastor Kjerulff, for at faa lidt at vide angaaende sit fremtidige Hjem, men blev modtaget med Kulde. Poul Henrichsen mener selv det skyldtes, at han benyttede Hoveddøren - Naadens Dør - i Stedet for Køkkendøren.

Det blev Anledningen til mange bitre Fejder, hvori P. H. havde sin store Skyld - stridbar som han var. Engang blev han kaldt op til Præsten, men fandt ”Naadens Dør” laast - nej, tænkte han, jeg vil ikke benytte Køkkendøren og i Hidsighed sparkede han Døren ind. Præsten kom farende ud og udtalte Ord, som ellers ikke skulde komme over en Prælats Læber. P. H. svarede igen med samme Mønt, og de skiltes som Fjender.

Skolen var efter Poul Henrichsens Skildring nærmest et ”Møghul” - det indre var kalket for at skjule Syndernes Mangfoldighed, men det Ydre var forfakent. Den afgaaede Lærer og hans Kone døde af Tyfus og deres Alkover stod urensede til Eftermanden. Næste Dag tog Henrichsen fat paa at faa alt rensed ud, og det var betydelige Mængder Snavs og skimlet Halm, der hobede sig op paa Møddingen. Desuden opsatte han en ny Mur og lagde Stengulv alt paa egen Bekostning. Da dette rygtedes til Præsten sendte han straks et Par Diplomater for at meddele, at det taaltes ikke, at han selv var gaaet i Gang med ”Ødelæggelsen” af Stedets Skole. Senere kom der nye Spektakler angaaende en Udbedring af Skolen, men det endte med, at Henrichsen fik taalelige Forhold at bo under.

Børnene var forsømt og Disciplinen daarlig - nærmest paa Grund af en lang Vakancetid, hvor forskellige uduelige Personer havde haft Børnene, men Henrichsen fik det ret hurtigt rettet op. Men Skænderierne med

Præsten fortsatte. Snart var det Læsebøgerne og snart var det andre Ting. En Dag brød det ud i lys Lue, da Præsten kom paa Besøg i en Religionstime. Henrichsen paastod det hed *Kapernaum*, men Præsten holdt paa det hed *Kapernaum*, og det udviklede sig til en hidsig Debat, hvor Henrichsen _ reverenter talte - smed Præsten ud af Skolestuen, mens Børnene skreg. Mærkeligt nok fik dette uværdige Optrin ikke direkte Følger. - Nu var der ellers tilsyneladende Fred mellem de stridende Parter et Stykke Tid, men det var kun Stilhed før Stormen. Et Aars Tid derefter brød den sidste ”puniske Krig” ud. Præsten kom gerne for sent til Gudstjenesten, som var ansat til Kl. 12, og da det flere Gange var passeret, at Folk stod og ventede i 12-14⁰ Kulde, besluttede Henrichsen, at det skulde være slut. Da Klokken var 12½, ringede han sammen til Gudstjeneste, inden Præsten var kommet, og kort efter kom Præsten styrtende ligbleg af Vrede over, at H. havde ringet uden Tilladelse. Oppe i Koret fandt et heftigt Skænderi Sted, hvor de begge var meget ophidsede. Det endte dog med, at Præsten sank sammen og tyssede paa Henrichsen. Det er om dette kedelige Optrin, Henrichsen bemærker: Forunderligt, at Menigheden ikke rejste sig og pryglede os begge to.

Kort efter fik Pastor Kjerulff et andet Embede, men inden han kunde overtage dette, blev han syg og døde kort efter. Henrichsen var ved hans Dødsleje og fik trykket hans Haand til Tilgivelse. Men at de mange Stridigheder havde slidt paa Pastor Kjerulffs Helbred er der ingen Tvivl om. Formelt havde Præsten altid Retten paa sin Side, og det fortjener at anføres, at der i Skoledirektionens Korrespondance ikke er fundet Spor af Forfølgelse mod Henrichsen; han har ikke engang indgivet Klage, hvor han ellers kunde have god Grund til det.

Et meget interessant Afsnit maa i det følgende belyses. Det er Poul Henrichsens voldsomme Udfald baade mundtligt og skriftligt mod de gudelige Forsamlinger, der fandt Sted i 1830'erne paa Mors. ”Røret” tog sin Begyndelse i 1836, da Peter Larsen Skræppenborg fra Fyn, der var stærkt grebet af den grundtvigske Vækkelse, kom til Salling, hvor baade Algreen og Christen Kold kom til Stede. Dette Møde resulterede i, at Kold fik et aandeligt Gennembrud, og baade han og Algreen samlede hjemme i Snedsted en Del unge til Sang, Bøn og Bibellæsning. Senere, da Kold blev Huslærer i Solbjerg Præstegaard paa Mors, fortsatte baade han og Algreen de gudelige Forsamlinger i Solbjerg og i de omliggende Sogne. Sognepræsten, Pastor Josef Sørensen, saa med megen Sympati paa disse Forsamlinger. Da er det, at den Flade Degn, Poul Henrichsen, optræder paa Valpladsen, idet han i ”Thisted Amtsavis” Febr. 1837 lod indrykke et Inserat, hvori der bl.a. stod: I en Gaards Baghus her paa Mors holdtes forleden et stort Synode. En halvtosset, nygjort Seminarist³) foer onkring i Sognet og indbød under mange Ophævelser Krøblinge, Halte og Blinde. Disse troede, en stor Nadver ventede dem med nogle Dramme til, og ikke saa faa mødte, men i Stedet derfor tyllede ovennævnte Seminarist en Mængde aandeligt Val af ”Jærtogens Poslie og Lindbergs Efemerider” i de tandløse Kællinger. En anden var Ov.⁴), der hver Dag og hver Time har Visioner, men et maadeligt Organ for Deklamation,

³ Kristen Kold.

⁴ Lærer M. S. Ovesen i Outrup.

havde ej anden Forretning end at øse i nogle Vandkrukker, medens Præsidenten i Synodet og en af Opsynsmændene ved en Daarekiste Ag.⁵) aflagde sin første Prøve paa at forvandle Vin til Vand. Til sidst fordømtes en Mængde Kjættere o. s. v.

Denne Artikel efterfulgtes af en lignende i Thisted Amts Avis d. 14. April 1837 med Overskriften: Natteforsamlinger paa Morsøe. Den giver samtidig lidt Historie, derfor vil jeg tillade at fremkomme med en Del af dets Indhold.

”Siden omtrent 1806 har her paa Øen ej været nogen Natteprofeteren eller existeret nogen Samling af Hellige, som Almuen kalder dem. Den Gang holdt en hellig Mand ved Navn Peder Larsen og nogle aandelige Brødre deres natlige Forsamlinger i Jördsbye, hvor de udlagde Skriften for Bønderne, især søgte de at indprente dem Troen som en Hovedsag og paastod, at hver, som havde den rigtig i Hovedet, kunde bage Brød uden Ild.

Nu er disse Møder begyndt igen, og Bønderne har nu engang den Tro, at der ligger en Hemmelighed bag slige Møder og griber med Begærlighed efter Fraser han ikke forstaar, men siden pønser paa.

Nej, - siger Henrichsen senere, da vilde vi lovprise den Mand, der sammenkaldte en Bys Ældre og Yngre og holdt Forelæsning over Høeghs Anvisning til en forædlet Jordbrug, over Biers Behandling, Madlavning o. dsl.

Henrichsen kritiserer derpaa Mødelederne, ”der mangler al aandelig Dannelse og Oplysning”. - Den første er en Seminarist, som intet kender til om Hildebrand og Napoleon døde i Skive eller Thisted.

Henrichsen tilføjer, at Kold kender Skyggeriget, Aanderiget og Engleriget, og hvor mange Engle og Djævl, der findes og slutter med: Naar denne uvidende Compan sætter sig paa Bænken somaandelig Udlægger, fordømmer Mennesker, ja skaaner ikke engang sine egne Forældre, saa maae man foibauses”.

Dette Brev blev Pastor Sørensen, Solbjerg, for meget, og han svarer i samme Avis d. 2. Maj. Først modbevies Paastanden om Natteforsamlinger, de slutter altid Kl. 10. Der er almindelig Mødeform og der sker ingen Forkætringer. Derefter tager han Kold varmt i Forsvar, han taler kun, hvad der har fuldgyldig Hjemmel i Guds Ord - han er en oprigtig Kristen. Angaaende Kolds Forhold til Forældrene siger han, at det er fornærmelige Beskyldninger, at han skulde have kaldt Forældrene for ukristelige Kættere. Det maa bevies, før jeg tror det, siger Pastor Sørensen. Jeg har aldrig hørt ham omtale dem uden den skyldige Ærbødighed.

Disse Avisartikler kaldte Pastor Dalhoff, Nykøbing, frem. Han kritiserer ogsaa stærkt de gudelige Forsamlinger som ulovlige, og Kold, som er udlært til Børneopdrager, mon han skulde kunde lære Voksne? Han kalder Kold for en Sekterer og mener Forsamlingerne er af det onde. Pastor Sørensen svarer ham, idet han forklarer, at han har overværet Møderne og ved, at alt gaar sundt og sømmeligt til. Møderne har bevirket en større Kirkegang, og de kan ikke være Sekterer, thi saadanne er afveget den sande Tro. Dermed afsluttedes den Polemik, mens den grundtvigske Vækkelse fortsatte sin Vækst ud over Mors, Thy og Salling.

En anden Sag, som optog Henrichsen i denne Tid, var et Angreb paa tidl. Seminarieforst., Provst Bentzon af Skolelærer Nielsen, Gyrstinge. Henrichsen forsvarer sin Forstander varmt. Et karakteristisk Afsnit i Forsvaret skal citeres her:

”Den onde Fyrste var ham, der gjorde 1000 Spillopper i Jødeland; siden, da dette Rige gik under, foer han i de romerske Biskopper og havde nær væltet Verden, om ikke Doctoren fra Wittenberg havde truet med at vælte ham i Vesuvs Krater, da paatog han sig en Ravns Skikkelse og fløj op i Jylland, hvor han byggede sin Rede ved Limfjorden, men da han der lærte at ”grim var hans Færd - formastelig hans Tale, fløj han over Belterne, og det er muligt, at det er ham, der nu igennem Skolelæreren bryder ud i Stævninger og Indlæg, maaske fordi Provsten engang følgende Pligt og Samvittighed kan have knækket en Vinge paa Uhyret for at straffe dets Canibalitet.”

Striden mellem Rationalisterne og Tilhængeme af de gudelige Forsamlinger blusser op i lys Lue, og dette inspirerer Lærer J. Pedersen, Lyngs, til en Polemik med Rationalisterne. Han kritiserer dem for at ville forhindre anderledes tænkende i at praktisere deres Kristendom.

Den 24. Marts 1837 finder man i ”Thisted Amts Avis” et Svar til Lærer Pedersen fra Poul Henrichsen, hvori han søger at godtgøre Pietismen som en Pest. Ogsaa Kold fik en ”Vals”. Slutningen af Svaret til Lærer Pedersen, Lyngs, blev formet i Rim, hvori jeg vil citere nogle Strofer:

Jeg vidste nok du havde snild Talent
du Lyngs Poet om Tolerance at sjunge,
du har jo Vinger tidt paa Musehesten spændt
og ofte øvet udi Vrøvl din Tunge.
Lyt til hans Stemme - mærk hans ædle Stiil,
opvokset i en Pøl om Skjældsords Ranker. -
Men bliv ej vred bit' Far to Gange for én
jeg raader sæt dig heller til at spinde,
da Forskel føler, thi din tunge Aand
paa aandig Tankeflugt og tankeløs Glose,
saa skriv aldrig meer din matte Haand,
væv heller Blaagam til en Kræmmerpose.

Christen Kold søgte Stillingen som Lærer ved Øster Jølby, men paa Grund af hans Deltagelse i de gudelige Forsamlinger, blev han forbigaaet. Skuffet rejste han til Sønderjylland, hvor han blev Lærer i Forballum.

Det var Skik og Brug, at Degnen forfattede Gravskrifter og ”gjorde” Vers over de afdøde. Disse blev læst op ved Graven, hvorefter de blev anbragt i Glas og Ramme i afdødes Hjem. Poul Henrichsen har ofte faaet Ros for sine, men han kunde nu ogsaa være temmelig slem. Da en Røgter paa Ullerup døde efter at have spist store Portioner Grød, gav Henrichsen ham følgende Ligers:

Her ligger en Mand,
der, skønt han ej havde en Unse Forstand,
dog, fordi hans Spændkraft var ikke for vid,
just passed' sin Dont med al Troskab og Flid,
blandt Stude han leved, blandt Stude han faldt.
Og dette var alt.

⁵ Seminarielærer P. Algreen.

Ja, der var Sorg
paa Ullerup, den gamle ærværdige Borg,
da Studene brølte, og Budskabet lød:
Peer Røgter er kvalt i helt Fadfuld Grød,
og Studene klædte sig i Sort
for Peer var gaaet bort.

O, du Patriark!
naar du skal modtage den Studemonark
vi ved, vi forstaar ej, hvordan det vil gaa,
al Himmerigs Byggryn kan ikke forslaa;
thi Grød skal der koges hver eneste Dag,
det er en sikker og afgjort Sag.

Far, Per da, Farvel!
du var dog i Grunden en god sølle Sjæl.
Nu er du da fri for din Kones Krabask,
men mødes I hist, vil du atter faa Dask,
ja, er hun heldig at finde dig, Stakkel,
saa, sikken Spektakkel.

Poul Henrichsen fik leveret Arbejdet tilbage.
Røgterkonen havde sin Stok med, og for at undgaa
korporlig Revselse maatte Henrichsen flygte ind i en
anden Stue.

I 1839 udgav Henrichsen en lille Pjece paa 54 Sider:
Skolelærerens Forfatning som lønnet Embedsmand, Lærer
og Borger. Hefte vakte Harmen hos mange, fordi det
stærkt angriber det gamle Testaments Fortællinger, som
han kalder "et Væv af Daarskab og en Samling
Legender". Desuden indeholder Hefte et kraftigt Angreb
paa Præstestanden. Lærer Henrichsen blev suspenderet fra
Embedet i henved to Aar, mens Sagen stod paa. Efter
talrige Retsmøder endte det med, at Poul Henrichsen blev
idømt en Bøde paa 25 Rigsdaler og genindsat i sit
Embede.

Det er i denne Periode, Poul Henrichsen opbygger en
forsømt Ejendom i Flade, for at have et Tilflugtssted, hvis
lignende Sager skulde frarøve ham hans Embede. Han
kalder sin Ejendom "Fensal" (Enkesæde) og dermed
forstaar man hans Tanke med den. Typisk for Henrichsen
var det Rim, der blev anbragt paa Indgangsdøren:

Gaae du kun ind! I Fensal maa
enhver tro, hvad ham lyster,
her Klerkelyn ej ned tør slaae
fra Vester eller Øster,
her bryder man sig Pokker om
Spadilien og Karneufler,
her blæser man ad gejstlig Dom
og alle Pavens Tøfler.

I Suspensionstiden 1841-42 skrev Henrichsen et Skrift:
Vinteraftener i Suspensionstiden eller Skæmt og Alvor. I
Skæmtedigtene faar Præsterne deres "Tøraf". De alvorlige
blev gennemset af St. St. Blicher, og han deklamerede et
Digt: Den store Bjøm ved Himmelbjergfesten 1840. De
gudelige Forsamlinger har heller ikke i denne Digtsamling
gaaet Ram forbi. "Skræderen og Djævelen" er et Eventyr
herfra.

Da Poul Henrichsens gode Ven, Amtmand Faye, døde
i 1845, forfattede han nogle ret naive Ligvers, hvoraf jeg
skal citere 3. Vers:

O, hør vor Bøn, o Gud, du eviggode,
den ædle Olding var os jo saa kær!
Giv du ham hist en eller anden Klode
at styre, som han styred Amtet her,
og da engang, naar vores Tid er omme,
saa lad os til vor gamle Amtmand komme.

Aarene derefter blev Henrichsens bedste. Samarbejdet
med Præsten var nu godt, de var vel mere fredelige. Men i
Maj 1855 udgav Henrichsen paany en Pjece med Titlen:
Er Ritualen eller Kirkeforfatningen, som den bør være?
Det var en haard og ubarmhertig Kritik af Daab og
Nadver samt Offeret til Præst og Degn. Han siger selv, at
han i 30 Aar har forkastet Barnedaaben og den
traditionelle Forsoningslære. Hvad Offeret angik, turde
Henrichsen have nogen Ret - for i Dag vil vi absolut give
ham Ret i, at det ikke hører hjemme i en Kirke at afgøre
Præstens og Degnens Løn.

Men nu var Bægeret ved at flyde over - Biskoppen S.
C. W. Bindsbøll beordrede Provsten til at suspendere
Henrichsen, da det var upassende, at denne Stilling
beklædtes af en Mand, der offentlig havde ytret om
Daaben, at den "ej er for Børn" og at den maa agtes for
"Menneskedigt" o. s. v. Sagen trak i Langdrag, men det
endte med, at Henrichsen maatte søge sin Afsked, som
han fik med Pension - 246 Rdl. - i 1856. Kun 7 Beboere i
Flade havde indsendt Andragende om hans Forbliven.

Samme Aar flyttede han til Fuur, hvor en Søn var
Købmand. Her havde han en Række rolige Aar, hvor hans
Sind mildnedes. Det skete ved Bekendtskab med Øens
Præst, Michael Gjørup Brandt, som selv kendte til Tvivl.
De havde mange Samtaler, som blev til Afklaring for
Henrichsens tvivlende Indstilling til Kirkens Dogmer.

I 1864 mistede Henrichsen sin Hustru, Anne Margr.
Leerhøj, hvilket var ham et stort og smerteligt Tab.
Eksomhedsfølelsen drev ham endnu mere sammen med
Pastor Brandt, og det ejendommelige skete, at Henrichsen
efterhaanden blev en overbevist Grundtvigianer. Det vilde
han selv have forsvoret for Aar tilbage.

Aaret efter giftede han sig igen med sin Kones
Broderdatter, Else Leerhøj - et gammelt Løfte til hans
Kone fik ham til at gøre dette Skridt, og ogsaa det andet
Ægteskab blev lykkeligt. De flyttede kort efter Brylluppet
til "Fensal" i Flade, hvor de levede i en Aarrække. Poul
Henrichsen døde i 1881 og blev begravet paa Flade
Kirkegaard.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1947, side 40-55)